

Moderní sokolnictví má dnes zcela jiné postavení a především úkoly ve společnosti než v minulosti. Sokolnictví je v historickém slova smyslu lovem zvěře, proto i lov s pomocí cvičeného dravce je součástí myslivosti. Co by ale bylo sokolnictví bez dravců ! V dávné minulosti, kdy příroda nebyla lidskou činností tolik narušená a její jednotlivé složky byly v souladu, člověk si z ní mohl brát téměř dle libosti. To samozřejmě dnes již nelze. Všichni lovci se až na několik výjimek obecně řadí k velmi ohroženým živočichům, a kdyby nebyli přísně chráněni, naši potomci by je znali pouze z muzeí nebo zoologických zahrad. Proč jsou ale lovci tak vzácní, co to způsobuje ?

Lovci se živí ostatními živočichy a jejich populace jsou proto vždy mnohem méně početnější než populace jejich kořisti. S tím souvisí i velikost teritorií, která musí být značně rozlehlá, neboť musí uživit tolik býložravců, aby ti uživilo lovce. Ten spotřebovává do 1 % biomasy kořisti a je to přímo učebnicový příklad udržitelného rozvoje a využívání přírodních zdrojů s ohledem na budoucnost, jak upozorňují někteří ekologové. Člověk svou činností, nadměrným využíváním přírodních zdrojů velmi negativně zasahuje do těchto biotopů, ať přímo ničením nebo intenzivním využíváním. Tím zmenšuje životní prostředí pro všechna zvířata, ale nejvíce jsou tím ovlivněni lovci, neboť ti nemají potom tak velká teritoria, která by je uživila. Proto ničení přírody nejvíce postihuje právě lovce a tedy i dravé ptáky.

Ohrožení lovců vyplývá i z jejich postavení v přírodě jako vrcholových predátorů, tedy na konci potravinového řetězce. Každý tvor musí přijímat potravu. Ta je bohužel často velmi znečištěná výsledky lidské činnosti jako jsou například exhalace továren a aut, pesticidy na hubení pro nás škodlivých rostlin a zvířat, těžké kovy z barev a jiných nátěrových hmot. S některými látkami si dokáže organismus poradit a vyloučí je, ale řada z nich jsou přímo jedovaté a způsobují nevratné změny. Tyto látky se také akumulují v orgánech živočichů a čím déle živočich žije, tím více jich za života přijme a pro případného lovce je v podstatě nepoživatelným. V tomto směru se stal obecně známý případ sokola stěhovavého a pesticidu na bázi DDT. Tento široce užívaný pesticid v zemědělství způsobil sokolovi a i jiným živočichům poruchu v rozmnožování a následkem toho téměř vyhynul. Po zjištění příčiny bylo používání tohoto pesticidu zakázáno po celém světě. Nicméně existují stovky a stovky dalších látek, které se dostaly do přírody vinou člověka a jejich vliv na živé tvory je naprosto neznámý.

Nemalou měrou se na úbytku lovců podílí člověk přímým pronásledováním. Jsou to většinou živočichové impozantního vzhledu a jsou proto zabíjeni jako trofejní zvířata. Řada z nich jsou výkonní lovci, kteří dokáží ulovit velkou kořist a byli proto považováni za lidskou konkurenci a tedy škodlivá zvířata, která si nezaslouží nic jiného než smrt. Tento názor bohužel stále ještě přežívá. Proto jsou orlí mořští trávení, aby nám nelovili ryby, jestřábi střílení, aby nelovili bažanty či slepice ve vesnicích.

Menší měrou, nicméně u málo početných druhů nezanedbatelným vlivem, se podílí také rozvinutá doprava a tak dochází k častým střetům a usmrcení. Velmi krutou smrtí končí mnoho ptáků na elektrovodech a na vině je tomu pouze lidská lhostejnost a neochota pomoci přírodě. O tomto problému se hovoří již desetiletí a pokrok v řešení je minimální. Dravci a i další ptáci jsou zabíjeni nárazy do oken a plotů, padají do komínů a šachet bez možnosti se dostat ven. I

naši domácí mazlíčci, kočky a psi, jsou na předních místech statistik ohledně ohrožení ptáků. Zde se jedná především o mláďata, zdravý a letu schopný jedinec má šanci uniknout.

Z tohoto krátkého přehledu je patrné, proč jsou lovci a tím i draví ptáci tolik ohroženou skupinou živočichů. Ti musí dnes skutečně bojovat o život na mnoha frontách a bohužel pro většinu z nich nemají přírodou dané biologické předpoklady a svůj boj musí s námi lidmi nutně prohrát.

Proto jsou draví ptáci přísně chráněni nejen v České republice zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ale i zákony Evropské unie. Tím je například směrnice o ochraně volně žijících ptáků č. 79/409/EEC a směrnice o ochraně přírodních stanovišť č. 92/43/EEC. Pro ochranu ptáků je velmi důležité vybudování soustavy Natura 2000 dané legislativou Unie a zakomponované do zákona č.114/1992 Sb.,. Tyto soustavy vytváří jednotlivé státy EU a jsou to lokality svým způsobem unikátní a tím vhodné pro život ptáků. Že je to důležité dokládá celoevropský prudký pokles početnosti ptáků a to zejména v zemědělsky využívané krajině, která se stává pro živočichy kulturní pouští bez možnosti získání potravy a krytu. U některých druhů dosahuje pokles až 95 % ! V České republice jsou ze zákona o ochraně přírody a krajiny všichni dravci a sovy tzv. zvláště chráněnými druhy a vztahuje se na ně speciální ochrana. Prováděcí vyhláška tyto druhy navíc rozděluje do tří skupin podle stupně ohrožení. V první skupině „ohrožení“ jsou například jestřáb lesní, pochop rákosní, výr velký. Ve druhé „silně ohrožení“ jsou dřemlík tundrový, krahujec obecný, motáci lužní a pilich, ostříž lesní a včelojed, pustovka, sova pálená, sýc rousný a sýček obecný. Ve třetí „silně ohrožené“ skupině jsou oba luňáci, všichni orli, sokol stěhovavý i raroh, ze sov puštík bělavý a výreček malý.

Všechny tyto druhy jsou chráněni ve všech vývojových stádiích a je s nimi chráněn i jejich biotop, což je pro ně nesmírně důležité. Pro všechny zvláště chráněné živočichy platí zákaz škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje, nesmí se chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat.

Dalším velmi důležitým nástrojem ochrany je Úmluva o mezinárodního obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - CITES) je známá jako Washingtonská úmluva.

Československo podepsalo úmluvu 28. února 1992 jako 114. stát a úmluva vstoupila pro nás v platnost 28. května 1992. Česká republika převzala závazky z úmluvy od svého osamostatnění dne 1.1.1993.

Účelem úmluvy je postavit mezinárodní obchod s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami pod společnou kontrolu všech zemí světa, aby se docílila ochrana ohrožených druhů fauny a flóry před úplným vyhubením vlivem bezohledného získávání pro obchodní účely. Úmluva omezuje zejména obchod s jedinci ohrožených druhů získaných z volné přírody, kontroluje však i obchod s živočichy odchovanými v zajetí nebo člověkem vypěstovanými rostlinami druhů, které jsou v přírodě ohroženy.

